

УДК 373.3.016

DOI 10.31654/2663-4902-2019-PP-2-89-96

Шевчук М. О.

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки, початкової освіти та освітнього менеджменту Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

У статті зазначається, що в умовах компетентнісної освіти формування технологічної компетентності молодших школярів виступає нагальною суспільною потребою. Ефективність формування технологічної компетентності як ключової компетентності в початковій школі, залежить від створення певних педагогічних умов. Автор стверджує, що такими умовами виступають: організація динамічного технологічного середовища; формування гуманістично спрямованого поля праці; створення простору творчої самореалізації молодших школярів; рефлексивне управління процесом формування трудової компетентності учнів початкової школи.

У змістовому плані перша умова передбачає розробку технологічних завдань різної складності згідно віковим особливостям учнів. А застосування індивідуалізації та диференціації у технологічному процесі забезпечать концентрично-лінійне розширення трудового досвіду молодших школярів. Сутність другої умови полягає у створенні максимально сприятливих умов для трудового самовизначення особистості учня, розкриття його здібностей, уважного ставлення до внутрішнього світу школяра. Третя умова пов'язана з побудовою у культурно-розвивального простору, який спонукає учнів до виявлення потенційних творчих резервів. І четверта умова спрямована на потребу зробити процес формування технологічної компетентності учнів молодшого шкільного віку контрольованим, що стає можливим за умови управління даним процесом.

Ключові слова: компетентність, технологічна компетентність, педагогічна умова, початкова школа.

Постановка проблеми. Розбудова самостійної Української держави, перехід до ринкових відносин висунули якісно нові вимоги до трудової підготовки молодших школярів. Особливого значення в сучасних умовах набуває формування їх технологічної компетентності як здатності розв'язувати проблеми у сфері трудової діяльності, застосовувати технологічний досвід для вирішення практичних завдань, оскільки сьогодні технологічна компетентність виступає запорукою їх майбутньої конкурентоспроможності як спеціалістів певної сфери професійної діяльності.

Основи компетентнісної освіти досліджували І. Бех, Н. Бібік, А. Богуш, В. Болотов, М. Вашуленко, Л. Ващенко, Є. Зеєр, І. Зязюн, Н. Кузьміна, А. Маркова, Л. Мітіна, О. Овчарук, І. Родигіна, О. Пометун, Дж. Равен, Є. Рогов, О. Савченко, Є. Сахарчук, В. Серіков, В. Синенко, А. Хуторської, І. Черемис та ін.

На компетентнісному підході наголошено у Державному стандарті початкової загальної освіти (2018 р.) і підкреслено, що метою початкової освіти є формування гармонійно розвиненої компетентної особистості учнів молодшого шкільного віку. При цьому компетентність у галузі техніки та технологій визначається як ключова [2].

Отже, формування технологічної компетентності особистості молодшого школяра у наш час виступає нагальною суспільною потребою, а ефективність даного процесу залежить від створення педагогічних умов.

Виклад основного матеріалу. Погляди науковців на сутність поняття "педагогічні умови" мають певні розбіжності:

– сукупність об'єктивних можливостей змісту, методів, організаційних засобів здійснення процесу навчання, коли забезпечується успішне вирішення поставленого педагогічного завдання (С. Висоцький) [1, с. 92];

– взаємопов'язана сукупність внутрішніх параметрів та зовнішніх характеристик функціонування системи, які забезпечують високу результативність навчального процесу і відповідають психолого-педагогічним критеріям оптимальності (В. Манько) [5, с. 67];

– система певних форм, методів, матеріальних умов, реальних ситуацій, що об'єктивно склалися або суб'єктивно створених, необхідних для досягнення конкретної педагогічної мети (В. Паламарчук) [6, с. 2];

– особливості організації навчально-виховного процесу, що детермінують результати виховання, освіти та розвитку особистості, а також об'єктивно забезпечують можливість їх досягнення (О. Дурманенко) [3, с. 136];

– чинники, що поділяються на зовнішні і внутрішні, впливають на досягнення мети, і є сукупністю організаційних форм і матеріальних можливостей здійснення педагогічного процесу, а також результат цілеспрямованого відбору, конструювання та застосування елементів змісту, методів та організаційних форм навчання для досягнення мети (К. Ярошук) [10].

Враховуючи вищенаведені визначення, у нашому дослідженні під педагогічними умовами ми розумітимемо комплекс природних або спеціально створених обставин, які є необхідними для організації ефективного формування технологічної компетентності молодших школярів і достатніми для отримання мінімального позитивного результату даного процесу.

Отже, **метою статті** є обґрунтування педагогічних умов процесу формування технологічної компетентності учнів молодшого шкільного віку.

На нашу думку, серед таких умов необхідно виділити наступні:

- організація динамічного технологічного середовища;
- формування гуманістично спрямованого поля праці;
- створення простору творчої самореалізації молодших школярів;
- рефлексивне управління процесом формування трудової компетентності учнів початкової школи.

Розглянемо кожну з визначених педагогічних умов.

Перша умова – **організація динамічного технологічного середовища**. За словами Л. Кармазіної, середовище представляє сукупність умов, які сприяють розвитку особистості, яка знаходиться в даних обставинах і відчуває їх вплив [4].

У такому разі дана умова пов'язана з розробкою комплексу педагогічних заходів, які забезпечуватимуть формування технологічної компетентності молодших школярів. При цьому слід зауважити, що заходи мають бути спрямовані на формування трудового досвіду учнів початкових класів.

У змістовому плані дана умова передбачає розробку завдань різної складності, розв'язання яких потребує застосування різних технічних прийомів, використання різноманітних матеріалів, інструментів та обладнання відповідно віковим особливостям учнів. Завдання мають поступово ускладнюватися, але кожне наступне завдання повинно спиратися на досвід виконання попереднього. Таке концентрично-лінійне розширення трудового досвіду сприятиме його міцному закріпленню і формуванню трудових навичок.

Крім того, виконання трудових завдань має здійснюватися систематично. У Базовому навчальному плані Державного стандарту початкової загальної освіти зафіксовано, що уроки технологічної освітньої галузі мають проводитися обов'язково один раз на тиждень [2]. Тому важливо розвивати пізнавальний інтерес молодших школярів до праці, щоб логічним продовженням цих уроків стала трудова діяльність в родині (самостійна або разом з батьками).

Слід зауважити, що створення технологічного середовища має відбуватися за принципами індивідуалізації та диференціації. Визначаючи право кожного учня бути індивідуальністю, вчитель повинен забезпечити можливість рухатись кожному з них своїм власним маршрутом у процесі навчання.

В умовах особистісно орієнтованої школи індивідуальний підхід має спрямовувати подальший розвиток особистості молодшого школяра у найсприятливішому для нього напрямі. Трудові завдання мають бути посильними, відповідати здібностям та можливостям, потребам та інтересам, заохочувати та стимулювати позитивну

мотивацію до праці й активність у здійсненні трудової діяльності. У плануванні трудової діяльності учнів молодшого шкільного віку вчитель має враховувати контекст, у якому перебуває учень.

Індивідуалізація технологічного середовища у цьому разі дозволяє надати індивідуальну допомогу учневі початкової школи, створити умови для вільної реалізації заданих природою здібностей, організувати підтримку школяра у творчому самовтіленні в праці.

Вчитель у розробці завдань має спиратися на знання індивідуальних особливостей учнів, їх інтереси, можливості, таланти. Надаючи дітям якомога більше самостійності, вчитель спрямовує їх на творчість, а це сприяє розвитку в них винахідливості, художніх смаків, формує вміння та навички трудової діяльності. Технологічне середовище має відкривати простір здійснення особистісно-орієнтованого підходу у формуванні особистості молодшого школяра, а гнучкість завдань дозволяє краще враховувати прагнення кожної дитини. Зміст завдань з трудового навчання має ґрунтуватися на особистісних замовленнях учнів молодшого шкільного віку, які постійно розвиваються.

Індивідуальний підхід у діяльності вчителя початкової школи має охоплювати учнів різного рівня здібностей та талантів, спрямованості у майбутню професію і надавати молодшим школярам можливість вибору виду діяльності, навчальних завдань, індивідуального стилю та темпу навчання. Важливо привчати учнів початкової школи до самостійної трудової діяльності, оскільки лише в цьому випадку учень може працювати в генетично заданому ритмі. При цьому з необхідністю треба враховувати зацікавленість технологічним процесом, попередній досвід праці, емоційно-ціннісне ставлення до результатів трудової діяльності, неординарність у виконанні трудових завдань.

Реалізація особистісно орієнтованої парадигми освіти зумовила активізацію проблеми диференціації у технологічній галузі в початковій школі. Оскільки молодші школярі, як було наголошено вище, мають різний трудовий досвід, фізичну підготовку (активність дрібної моторики рук, сенсорика кінчиків пальців, м'язова сила, витривалість тощо), психічний розвиток (увага, мислення, сприйняття, уява), інтерес до праці, особистісні якості (відповідальність, охайність, працелюбство, працездатність, товариськість, самостійність, старанність, сумлінність, добросовісність, організованість, цілеспрямованість), організація трудової діяльності учнів початкової школи за диференційованим підходом дає змогу індивідуалізувати процес праці і врахувати всі вищезазначені особливості школярів.

Особливо ефективно використовувати диференціацію при виготовленні складних багатокомпонентних, комбінованих виробів або великої кількості варіативних предметів. У такому разі урок праці перетворюється на трудову майстерню, де кожному маленькому майстру знайдеться справа за бажанням, можливостями, талантами. Робота учнів молодшого шкільного віку в таких групах носить тренінговий характер і дає змогу виробляти автоматизм у роботі, тобто навчитися працювати максимально чітко, точно, з використанням мінімальних зусиль.

Таким чином, при створенні трудового середовища в початкових класах загальноосвітньої школи можна застосовувати диференціацію за відмінністю трудових операцій (згинання, різання, склеювання, ліплення, аплікація, з'єднання, оздоблення), за характером трудових рухів (тривалість, напрямок, сталість, точність, регламент, суміщення, функціональність, фізичне навантаження); за складністю трудових дій (наскрізні, специфічні, переміщувальні); за пріоритетністю трудових завдань (проекування виробу, планування технологічних операцій, моделювання трудового процесу, реалізація трудової діяльності, презентація продукту праці, рефлексія успішності набуття трудового досвіду); за часом розв'язання трудової задачі (швидкоплинні, помірні, довготривалі); за новизною трудової діяльності (репродуктивна, пошуково-дослідна, творча); за особливостями продукту праці (листівка, сувенір, картина, іграшка прикраса, подарунок); за специфікою використання інструментів (ножиці, шило, голка, стеки, ніж, гачок); за різновидом матеріалу (папір, картон, волокнисті, природні, штучні матеріали); за спеціалізацією трудових навичок (професійна орієнтація трудового навчання) [9].

Отже, диференційований підхід у формуванні технологічної компетентності індивідуалізує оволодіння молодшими школярами культурно-трудоим досвідом людства, підвищує їх інтерес до праці, формує мотивацію до майбутньої професійної діяльності.

Вчитель може змінювати і співвідношення теоретичних і практичних завдань залежно від того, як швидко та якісно учні набувають практичних навичок.

Заняття у технологічній галузі в початковій школі можна урізноманітнювати. Поряд з ігровою та індивідуальною роботою значного поширення сьогодні набуває інтерактивна взаємодія та проектна діяльність, які створюють умови самореалізації, самоактуалізації учнів початкової школи, навчають їх самостійності, формують відповідальність за спільний результат, взаємодопомогу та взаємопідтримку, комунікативні якості, стимулюють самовдосконалення та ініціативу, розвивають критичність мислення та самооцінку, навчають планувати та досягати продуктивного результату.

Отже, у цьому простежуються безперервна динамічність, нестандартність та варіативність трудового середовища в початковій школі, особливості якого полягає у проектуванні таких педагогічних технологій, що могли б як найшвидше допомогти молодшим школярам зорієнтуватися і самореалізуватися у складній багатогранній трудовій діяльності.

Друга умова – формування гуманістично спрямованого поля праці.

Принцип гуманізації у формуванні технологічної компетентності молодших школярів передбачає центрацію даного процесу на унікальній особистості учня, яка виявляє можливість його самоактуалізації. У реальному трудовому процесі даний принцип полягає у створенні максимально сприятливих умов для трудового самовизначення особистості учня, розкриття його здібностей, уважного ставлення до внутрішнього світу школяра, формування гуманістично спрямованого трудового досвіду дитини.

Організація трудового процесу на гуманістичних засадах є необхідною умовою успішної трансляції трудових цінностей учням молодшого шкільного віку. Організація гуманістично спрямованого поля праці дає змогу побудувати гнучкі стратегії трудової діяльності в початковій школі і створити ефективну суб'єкт-суб'єктну взаємодію, коли учень перетворюється з пасивного об'єкта сприймання на активного суб'єкта трудового процесу.

Гуманістичний простір трудової діяльності спрямований на діалогізацію технологічного середовища і характеризується відкритістю і довірою суб'єктів трудового процесу, спільним розв'язанням проблем у сфері праці, поліфонічністю взаємодії вчителя й учнів.

Реалізація гуманістичного підходу в трудовому процесі передбачає впровадження особистісно-діяльнісних технологій, які пов'язані з індивідуалізацією програм трудового навчання.

За принципом гуманізації заняття з трудового навчання повинні мати інші виміри педагогічних цінностей. Головна їх особливість полягає в тому, що вони будуються на гуманістичній співпраці вчителя та учнів, на їх духовній спільності, визнанні самоцінності особистості молодшого школяра, на взаємодопомозі і взаємній зацікавленості у спільному успіху і результаті трудової діяльності.

Характерною ознакою гуманно-діалогічного спілкування вчителя з молодшими школярами виступає доброзичливість, яка знімає тиск авторитаризму, послаблює регламентацію трудової діяльності учнів початкової школи, встановлює позитивні стосунки, регулює спілкування за принципами чуйності, тактовності, співчуття, толерантності.

Комунікативна взаємодія вчителя й учнів, вважає І. Зязюн, спрямована на встановлення сприятливого психологічного клімату, психологічну оптимізацію діяльності і стосунків [7, с. 200–201].

Співтворчість можлива лише за умови створення позитивної атмосфери праці, духовного психологічного комфорту. Тому найпершим завданням учителя є організація таких психолого-педагогічних умов, за яких учень молодшого шкільного віку має можливість реалізувати власні товариські очікування. Тоді його позитивне ставлення до цього середовища буде закріплене якісно новими враженнями, зближенням із чимось важливим і значним, незвичайним, виявленням певної ініціативи.

Ми вважаємо, що вирішальне значення у формуванні трудової комунікації учнів молодшого шкільного віку грає уміння вчителя створити навколо себе позитивний комунікативний простір, встановити контакти з учнями через правильний вибір засобів комунікації, уміння спрямовувати й активізувати їх трудову діяльність.

Отже, гуманізація трудового навчання пов'язана з наслідуванням продуктивних соціокультурних зразків трудової діяльності як основи трудової компетентності особистості, необхідної для успішного самостійного вирішення проблем у сфері праці.

Третя умова – **створення простору творчої самореалізації молодших школярів** – дає змогу змінити у процесі формування технологічної компетентності молодших школярів ремісничий характер праці та сприяти розкриттю творчого потенціалу учнів у трудовій діяльності.

Створення простору творчої самореалізації у технологічному процесі в початковій школі передбачає такі культурно-розвивальні умови, які спонукають учнів до виявлення потенційних творчих резервів, вивільняють бажання створювати новий продукт, відкривають горизонти творчої уяви, стимулюють потребу комбінувати техніки, форми, розміри, сюжети, кольори. У процесі формування технологічної компетентності учні початкових класів загальноосвітньої школи мають відчувати підтримку вчителя у розробці творчих планів, розуміння ним їх бажання бути нестандартними, оригінальними.

Вчитель має подбати про те, щоб вироби, які виготовляють молодші школярі, мали різноманітні напрямки виявлення креативності: моделювання, конструювання, художній дизайн тощо. У такому разі учні зможуть рухатися індивідуально-колективними маршрутами творчості, коли резонанс інтересів, задатків, активності та вольових зусиль школярів буде творити дива – на ниві творчості своїми руками вони вирощуватимуть щось нове, цікаве.

Завдання вчителя у створенні простору творчої самореалізації молодших школярів заохочувати маленьких творців до подальших звершень і відкривати можливості реалізації духовних сил дитини.

Вчитель під час трудової діяльності має пильно стежити за маленькими винахідниками, щоб влучно реагувати на їх емоційні зміни, вчасно підбадьорити відкриттям нових горизонтів пошуку, скоректувати напрямок творчості, іноді зрушити дитину в інший бік міркувань, відкрити новий ракурс погляду. Відкриття вчителем перспективних ліній творчості формує оптимістичну установку учня на результат власної креативності, а посилення оцінного акценту трудових досягнень школярів відкриває перед ними простір фантазії, нівелюючи недоліки, як механізм гальмування польоту думок.

Слід зауважити, що у просторі творчої самореалізації долаються певні психологічні труднощі, такі як інерція думок, стереотипність мислення. Навчальна новизна трудових завдань є важливим стимулом творчої активності учнів у сфері праці. Творчі завдання мають бути побудовані таким чином, що їх неможливо виконати, застосовуючи формальні знання, або користуючись певним алгоритмом трудової діяльності. Вони повинні передбачати високий ступінь свободи у пошуках можливого рішення, самостійність у виборі засобів та шляхів розв'язання проблеми, а також здатність до систематичного комбінування та конструювання художніх образів. Саме інтерес до виявлення нового шляху розв'язання проблеми виступає важливим мотиваційним стимулом навчально-трудова діяльності учнів молодшого шкільного віку.

Важливою характерною ознакою творчих завдань є їх варіативність, тобто можливість вирішення їх кількома способами. Такі завдання стимулюють аналітичну діяльність школярів (порівняння, аналогії, оцінювання), активізують пам'ять (відтворення необхідних теоретичних знань), уяву (конструювання варіативних образів), увагу (зосередженість на сутності проблеми).

Отже, трудова діяльність учнів початкових класів загальноосвітньої школи у просторі творчої самореалізації розвиває неповторну особистість молодших школярів, розкриває їх творчий потенціал, стимулює прагнення створювати новий неповторний, унікальний продукт праці.

Рефлексивне управління процесом формування технологічної компетентності учнів початкової школи – остання педагогічна умова, яку ми

відносимо до найсуттєвіших у процесі ефективного формування технологічної компетентності молодших школярів.

Даний процес виступає структурованою сукупністю логічно взаємопов'язаних дій, спрямованих на досягнення чітко визначеної мети. Результативність процесу має забезпечуватися науково обґрунтованим, творчим, демократичним, доцільним, гнучким управлінням.

Термін "управління" в буквальному розумінні означає спрямування руху, керівництво діяльністю кого-небудь або чого-небудь.

Енциклопедичне розуміння "управління" полягає у тому, що воно розглядається як елемент, функція організованих систем різної природи (біологічних, соціальних, технічних), що забезпечує збереження певної структури, підтримання режиму діяльності, реалізацію їх програми і цілей [8, с. 1379].

Вчені розглядають управління як цілеспрямовану ресурсозабезпечену взаємодію керуючої та керованої підсистем з досягнення запланованого результату (С. Мітін, П. Трет'яков, Н. Бояринцева); як діяльність, що спрямована на продукування рішень, організацію, контроль, регулювання об'єкта управління відповідно до заданої мети, аналізу і підведення підсумків на основі достовірної інформації (В. Сластьонін, І. Ісаєв, А. Міщенко, А. Шиянов); як вплив на об'єкт з метою переведення його з одного стану в інший, підтримки її в якому-небудь встановленому режимі, підвищення ефективності функціонування даної системи (В. Барінов, Л. Макаров, В. Симоненко, О. Воронін, В. Крижко, Є. Павлютенков); як сукупність взаємозв'язаних, взаємодіючих елементів, скоординованих заходів, спрямованих на досягнення певної мети (В. Маслов); як цілеспрямований вплив керуючої системи на керовану з метою забезпечення її функціонування та розвитку на основі дій механізмів самоуправління, ефективність та результативність якого залежить від інформаційного забезпечення управлінського процесу (Г. Єльнікова).

Отже, управління – це цілеспрямований вплив керуючої системи на керовану з метою її впорядкування та спрямування на досягнення визначеної мети.

До основних функцій управління дослідники відносять: планування, організацію, регулювання, контроль та аналіз. Функціональна природа управління віддзеркалює діяльнісну сторону даного феномену, розкриваючи зміст, логіку, складові компоненти управлінської діяльності.

Слід зауважити, що в умовах модернізації сучасної початкової освіти виникає необхідність зробити процес формування технологічної компетентності учнів молодшого шкільного віку чітко контрольованим, що стає можливим за умови управління даним процесом.

У такому разі управління формуванням технологічної компетентності молодших школярів полягає у науково обґрунтованому плануванні даного процесу (перспективному та поточному); чіткій організації процесу (форми, методи, засоби його здійснення); регулюванні процесу, побудованому на контролі та аналізі досягнених етапних та кінцевих результатів.

Розглянуті нами умови у своїй комплексній взаємодії, на нашу думку, забезпечуватимуть ефективне формування технологічної компетентності учнів молодшого шкільного віку. Діалектичний взаємозв'язок визначених умов є підґрунтям результативності процесу.

Подальші наукові розвідки у даному напрямку можуть стосуватися удосконалення системи та визначення шляхів формування технологічної компетентності молодших школярів.

Література

1. Высоцкий С. В. Структура психолого-педагогических условий формирования поисково-творческой направленности личности в процессе обучения. *Науковий вісник Південноукраїнського державного університету ім. К. Д. Ушинського*: зб. наук. праць. Одеса, 1999. Вип. 8–9. С. 90–94.
2. Державний стандарт початкової загальної освіти від 21 лютого 2018 року № 87. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnogo-standartu-pochatkovoyi-osviti> (дата звернення 21.10.2018).

3. Дурманенко О. Теоретичний аналіз поняття "педагогічні умови" в контексті моніторингу виховної роботи у вищому навчальному закладі. *Молодь і ринок*. 2012. № 7 (90). С. 135–137.
4. Кармазіна Л. Управління знаннями на проектно-орієнтованому підприємстві. *Управління проектами: стан та перспективи: матеріали VII міжнародної науково-практичної конференції*, м. Миколаїв: НУК, 2011. 400 с. С. 137–139.
5. Манько В. М. Психолого-педагогічні умови підготовки студентів до засвоєння знань. *Наукові записки Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова*. зб. наук. ст. / укл. П. В. Дмитренко, О. Л. Макаренко. Київ, 2000. Т. XXXVI. Ч. 4. С. 66–74.
6. Паламарчук В. Інновації в сучасній освіті. *Завуч*. 2006. № 10. С. 1–4.
7. Педагогічна майстерність / І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І. Ф. Кривонос та ін.; за ред. І. А. Зязюна. 2-ге вид., допов. і переробл. Київ: Вища школа, 2004. 422 с.
8. Советский энциклопедический словарь / гл. ред. А. М. Прохоров. 3-е изд. Москва: Сов. энциклопедия, 1985. 1600 с.
9. Шевчук М. О. Диференційований підхід у трудовому навчанні в початковій школі. *Диференціація у шкільній освіті: історичний досвід і сучасні технології*: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції, 16 травня 2018 р., м. Київ: Інститут педагогіки, 2018. 224 с. С. 213–218.
10. Ярошук К. Визначення педагогічних умов формування професійної етики майбутніх інженерів-педагогів в процесі фахової підготовки. URL: <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/1716>. (дата звернення 11.02.2019).

Reference

1. Vysotskyi, S. V. (1999). Struktura psyhologho–pedahohycheskykh uslovyi formyrovanyia poyskovo–tvorcheskoi napravlenosti lychnosti v protsesse obuchenyia [Structure of psychological and pedagogical conditions of formation of search-creative orientation of the person in the course of training]. *Naukovyi visnyk Pivdenoukrajinskoho derzhavnogo universytetuim. K. D. Ushynskoho – Scientific Bulletin of the South Ukrainian State University. KD Ushinsky*. Odesa. 8–9, 90–94 [in Ukrainian].
2. Derzhavnyi standart pochatkovoї zahalnoī osvity vid 21 liutoho 2018 roku № 87 [State standard of elementary general education of February 21, 2018. No. 87]. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnogo-standartu-pochatkovoyi-osviti> (data zvernennia 21.10.2018) [in Ukrainian].
3. Durmanenko, O. (2012). Teoretychnyi analiz poniattia "pedahohichni umovy" v konteksti monitorynhu vykhovnoi roboty u vyshchomu navchalnomu akladi [Theoretical analysis of the concept of "pedagogical conditions" in the context of the monitoring of educational work in higher education]. *Molod i rynek – Youth and the market*. 7 (90), 135–137 [in Ukrainian].
4. Karmazina, L. (2011). Upravlinnia znanniamy na proektno-orientovanomu pidpriemstvi [Knowledge management in a project-oriented enterprise]. *Upravlinnia proektamy: stan ta perspektvyvy – Project Management: Status and Perspectives*. Mykolaiv: NUK [in Ukrainian].
5. Manko, V. M. (2000). Psykholoho–pedahohichn iumovy pidhotovky studentiv do zasvoienniaz nan [Psychological and pedagogical conditions of students' preparation for mastering knowledge]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu im. M. P. Drahomanova – Scientific notes of the National Pedagogical University M. P. Dragomanov*. P. V. Dmytrenko, & O. L. Makarenko (Ed.). Kyiv. Vol. XXXVI, 4, 66–74 [in Ukrainian].
6. Palamarchuk, V. (2006). Innovatsii v suchasniiosviti [Innovation in modern education]. *Zavuch – Head*. 10. 1–4 [in Ukrainian].
7. Ziaziun, I. A., & Kramushchenko, L. V., & Kryvonos, I. F. ta in. (2004). *Pedahohichna maistemist* [Pedagogical skills]. I. A. Ziaziuna (Ed.). (2d ed.). Kyiv: Vyshcha shkola [in Ukrainian].
8. Prokhorov A. M. (Eds.). (1985). Sovetskyie ntsyklopedycheskyi slovar [Soviet Encyclopedic Dictionary]. (3 ed.). Moskva: Sov. entsyklopedyia [in Russian].
9. Shevchuk, M. O. (2018). Dyferentsiiovanyi pidkhid u trudovomu navchanni v pochatkovii shkoli [Differentiated approach in elementary school work education]. *Dyferentsiatsiia u shkilniiosviti: istorychnyi dosvid i suchasni tekhnolohii – Differentiation in school education: historical experience and modern technologies*. Kyiv: Instytut pedahohiky [in Ukrainian].
10. Iaroshchuk, K. Vyznachennia pedahohichnykh umov formuvannia profesiinoi etyky maibutnikhin zheneriv-pedahohiv v protsesi fakhovoi pidhotovky [Definition of pedagogical conditions of formation of professional ethics of future engineers-pedagogues in the process of

professional training]. URL: <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/1716>. (data zvernennia 11.02.2019) [in Ukrainian].

Шевчук М. А.

кандидат педагогических наук, доцент кафедры педагогики, начального образования и образовательного менеджмента Нежинского государственного университета имени Николая Гоголя

Педагогические условия формирования технологической компетентности учеников начальной школы

В статье автор акцентирует внимание на том, что в условиях компетентностного подхода в образовании формирование технологической компетентности учащихся начальной школы становится социальной потребностью. Эффективность формирования технологической компетентности как ключевой компетентности учеников младшего школьного возраста, зависит от создания определенных педагогических условий. Такими условиями должны стать: организация динамической технологической среды, формирование гуманистического поля трудовой деятельности, создание пространства творческой самореализации младших школьников, рефлексивное управление процессом формирования технологической компетентности в начальной школе.

Ключевые слова: компетентность, технологическая компетентность, педагогическое условие, начальная школа.

Shevchuk M. O.

Associate Professor, Department of elementary education and informal management NizhynMykola Gogol State University

Pedagogical conditions of technological competency formation of primary school students

The article states that under the conditions of competent education the formation of technological competence of junior pupils acts as an urgent social need. The effectiveness of the formation of technological competence as a key competence in elementary school, depends on the creation of certain pedagogical conditions. The author claims that such conditions are: organization of a dynamic technological environment; the formation of a humanistly directed field of work; creating a space for creative self-realization of junior schoolchildren; reflexive management of the process of forming the labor competence of elementary school students.

In the content plan, the first condition involves the development of technological tasks of varying complexity according to the age-specific characteristics of students. And the application of individualization and differentiation in the technological process will ensure a concentric-linear expansion of the labor experience of junior pupils. The essence of the second condition is to create the most favorable conditions for the self-determination of the student's personality, the disclosure of his abilities, attentive attitude to the inner world of the student. The third condition is connected with the construction of cultural-developing space, which encourages students to identify potential creative reserves. And the fourth condition is directed at the need to make the process of forming the technological competence of pupils of junior school age controlled, which becomes possible on the condition of providing the process control.

Key words: competence, technological competence, pedagogical condition, elementary school.